

Силабус освітнього компоненту

Аграрне право

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Освітньо-професійна програма – Право

Рік навчання: 2024-2025, **Семестр:** 4, 4

Кількість кредитів: денна ф/н - 3, заочна ф/н - 3

Обсяг годин: денна ф/н - 90, заочна ф/н - 90

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль – екзамен

Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття

Назва освітнього компоненту	<u>Аграрне право</u> <u>Agrarian law</u>
Викладач	Гондурак Віталій Федорович , асистент кафедри міжнародного, конституційного та адміністративного права Івано-Франківського навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія» Івано-Франківськ, вул. Максимовича, 13 каб. 309
E-mail:	v.gondurak@me.com
Консультації викладача	Вт. 14.00-16.00

1. Коротка анотація до курсу: Аграрне право передбачає вивчення основних питань про системоутворюючі категорії аграрного права, його джерела, державну аграрну політику й правові засади державного регулювання сільського господарства, правове забезпечення продовольчої безпеки, особливості правового становища суб'єктів аграрного права, правове регулювання виробничо-господарської, фінансової, договірної діяльності сільськогосподарських товаровиробників та інших аграрно-правових відносин.

Норми аграрного права відіграють важливу роль у забезпеченні реалізації аграрної політики держави. Вирішення економічних та соціальних проблем села, всього агропромислового комплексу значною мірою залежать від їх правового забезпечення. Сучасний етап розвитку аграрного права України характеризується розширенням кола суб'єктів аграрних правовідносин. Так, в Україні створено законодавчу базу для розвитку різних форм господарювання на селі: державних, комунальних і приватних сільськогосподарських підприємств, сільськогосподарських кооперативів, сільськогосподарських товариств, фермерських господарств, приватних аграрних підприємств та ін. В умовах проведення аграрної реформи в Україні спостерігається також розширення системи аграрного права за рахунок виникнення нових аграрно-правових інститутів (інституту аграрної реформи; сільськогосподарської оренди; приватної власності на землю; фермерства тощо). Подальші тенденції законодавчого регулювання аграрних відносин в Україні пов'язані також із необхідністю гармонізації аграрного законодавства України, Європейського Союзу та інших держав, що зумовлено сучасними орієнтирами до європейської інтеграції.

2. Формат курсу: Очний та/або змішаний.

3. Компетентності, які мають бути сформовані у результаті опанування

навчальної дисципліни:

Інтегральні компетентності: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3.Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК4.Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6.Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8.Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК9.Здатність працювати в команді.

ЗК10.Здатність діяти на основі етичних та національно-патріотичних міркувань (мотивів).

ЗК11.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК15.Прагнення до збереження навколишнього середовища

ЗК16.Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності:

СК1.Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2.Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК7.Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8.Здатність застосовувати правові принципи та доктрини

СК10.Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин

СК11.Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12.Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції

СК13.Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16.Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК17.Здатність виділяти юридично значимі факти у різних правових ситуаціях.

4. Програмні результати навчання:

ПРН1.Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН3.Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел

ПРН5.Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю

ПРН6.Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН10.Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої технології.

ПРН11.Мати базові навички риторики

ПРН12.Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло

ПРН13.Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ПРН14.Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

ПРН15.Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних

ПРН17.Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

ПРН19.Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН20.Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ПРН23.Використовувати психологічні прийоми та методи під час вирішення конкретних правових ситуацій

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (ДФ)	Загальна кількість годин (ЗФ)
лекції	14	10
семінарські заняття	16	6
індивідуальна робота	10	10
самостійна робота	50	64
всього	90	90

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання – доступ до мережі Internet за умови змішаного формату курсу, конспект лекцій, система мультимедійних презентацій та засоби інтерактивного навчання, мультимедійне забезпечення в порталі ZOOM.

7. Зміст освітнього компонента:

Лекційні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Предмет, система та джерела аграрного права України	2	2
Тема 2.	Державно-правове регулювання сільського господарства	2	2
Тема 3.	Суб'єкти аграрних правовідносин	2	2
Тема 4.	Правовий становище сільськогосподарських товариств та сільськогосподарських	2	2

	кооперативів.		
Тема 5.	Правове становище фермерського господарства та особистих селянських господарств	2	2
Тема 6.	Правове регулювання використання природних ресурсів в сільському господарстві.	2	
Тема 7.	Правове забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції	2	

Семінарські, практичні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Предмет, система та джерела аграрного права України	2	2
Тема 2.	Державно-правове регулювання сільського господарства	2	2
Тема 3.	Суб'єкти аграрних правовідносин	2	2
Тема 4.	Правовий становище сільськогосподарських товариств та сільськогосподарських кооперативів.	2	
Тема 5.	Правове становище фермерського господарства та особистих селянських господарств	2	
Тема 6.	Правове регулювання використання природних ресурсів в сільському господарстві.	2	
Тема 7.	Правове забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції	2	
Тема 8.	Правове забезпечення сільськогосподарської діяльності відповідно до вимог ЄС та СОТ	2	

Самосітня робота			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Предмет, система та джерела аграрного права України	6	8
Тема 2.	Державно-правове регулювання сільського господарства	6	8
Тема 3.	Суб'єкти аграрних правовідносин	6	8
Тема 4.	Правовий становище сільськогосподарських товариств та сільськогосподарських кооперативів.	6	8
Тема 5.	Правове становище фермерського господарства та особистих селянських господарств	6	8
Тема 6.	Правове регулювання використання природних ресурсів в сільському господарстві.	6	8
Тема 7.	Правове забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції	6	8
Тема 8.	Правове забезпечення сільськогосподарської діяльності відповідно до вимог ЄС та СОТ	8	8

Індивідуальні завдання		
Опис змісту індивідуального завдання		ДФ год.
		ЗФ год.

Підготовка реферату (доповіді) або презентації в межах питань, що розглядаються на лекційних та практичних заняттях. Доповідь являє собою інформаційне повідомлення.	10	10
--	----	----

8. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

9. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; засвідчив уміння критично оцінювати варіантні підходи щодо сутності норм та уявлень; оволодів навиками аналізувати, моделювати та адекватно оцінювати ситуацію; обізнаний з науковими працями вітчизняних та зарубіжних спеціалістів в даній галузі; матеріал викладає логічно, послідовно та переконливо; самостійно розкриває власні обдарування і нахили	відмінно	Зараховано
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	добре	
74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.		
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.		
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.	задовільно	
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.		
				незадовільно	Не зараховано

0-34	F	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.		
------	---	---	--	--	--

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (половина балів з максимально можливих). Перескладання модулів відбувається із дозволу Директора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: визначається Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положенням «Про дотримання академічної доброчесності в Івано-Франківському навчально-науковому юридичному інституті НУ «ОЮА». Дотримання академічної доброчесності передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Вимоги до семінарських занять	Семінарські заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на семінарському занятті. Робота на семінарському занятті передбачає усне та письмове опитування.
Вимоги до індивідуальної роботи	При написанні рефератів з навчальної дисципліни «Аграрне право» студенти повинні не лише здійснити реферування теоретичного матеріалу, але й ознайомитись і опрацювати спеціальну літературу та нормативно-правові акти, які стосуються обраної теми роботи та провести її детальний теоретико-прикладний аналіз.
Вимоги до самостійної роботи	Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань, написанні рефератів, есе, тез та статей. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.
Умови підсумкового контролю	Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю, екзамену.

11. Рекомендована література

1. Григор'єва Х. А. Державна підтримка сільського господарства України: проблеми правового забезпечення: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.

2. Єрмоленко В. М. Джерела аграрного права: монографія. Одеса: Видавничий

дім «Гельветика», 2021. 510 с.

3. Карпінська Н. В. Застосування санітарних та фітосанітарних заходів: проблеми правового забезпечення у контексті вимог СОТ та ЄС: монографія. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, 2021. 532 с.

4. Кулинич П. Ф. Земельна реформа в Україні: правові проблеми: монографія. Київ: Норма права, 2021. 308 с.

5. Фермерські господарства як учасники цивільних та земельних правовідносин: за матеріалами судової практики: колект. Монографія. За заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2022. 288 с.

11.1. Основна:

1. Долинська М. С., Заболотна Н. Я., Марич Х. М. Аграрне право: навчальний посібник. Львів: Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2020. 252 с.

2. Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку: колективна монографія за ред. д.ю.н., проф. А. П. Гетьмана та д.ю.н., проф. Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. 576 с.

3. Тетарчук І. В. Аграрне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: ЦУЛ, 2020. 244 с.

4. Земельне право : підручник. 3-тє вид., доп. і перероб.; за ред. М. В. Шульги. Харків : Юрайт, 2023. 592 с.

Допоміжна:

Нормативно-правові джерела:

1. Про бджільництво: Закон України від 22.02.2000 року. Відомості джерел Верховної Ради України. 2000. № 21. Ст. 157.

2. Про безпечність та гігієну кормів: Закон України від 21 грудня 2017 року. Відомості Верховної Ради. 2018. № 10. Ст. 53

3. Про виноград та виноградне вино: Закон України від 16 червня 2005 року. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 31. Ст. 419.

4. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів: Закон України від 19.12.1995 року. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 46. Ст. 345.

5. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 року. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 49. Ст. 527.

6. Про молоко та молочні продукти: Закон України від 24 червня 2004 року. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 47. Ст. 513.

Допоміжна:

1. Гафурова О. В. Вплив євроінтеграційних та міжнародних зобов'язань на розвиток аграрного законодавства України. Право. Людина. Довкілля. 2019. Вип. 10 (3). С. 14-20.

2. Григор'єва Х. А. Green Deal та Україна: роздуми про правові перспективи. Екологічне право. 2021. Вип. 1-4. С. 25-32.

3. Григор'єва Х. А. Загроза зникнення АТ «Аграрний фонд»: закономірна еволюція чи небезпечна правова тенденція? Актуальні проблеми земельного, аграрного та екологічного права в умовах сучасних викликів і загроз: матеріали круглого столу (Харків, 12 травня 2023 року) / за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2023. С. 46 -49.

4. Григор'єва Х. А. Законодавство про сільськогосподарську кооперацію: наслідки «корпоративної ін'єкції». Підприємництво, господарство і право. 2020. № 10. С. 73 -77.

5. Григор'єва Х. А. Непряма зміна землекористування (ILUC) внаслідок розвитку біоенергетики: правовий розріз проблеми. Право і суспільство. 2021. № 4. С. 97-104.

6. Григор'єва Х. А. Підтримка органічного сільського господарства: декларація, профанація чи техніко-юридичні складнощі? Органічне виробництво: право і бізнес:

матеріали наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 17 червня 2021 року). за заг. ред. О. Г. Бондаря, Д. В. Федчишина. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 42-46.

7. Григор'єва Х. А. Продовольча безпека vs. Аграрний протекціонізм (правові орієнтири на прикладі експорту соняшникової олії). Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 21 травня 2021 року). Одеса: Гельветика, 2021. С. 547-550.

8. Григор'єва Х. А. Продовольча безпека в умовах воєнних конфліктів сучасності: досвід іноземних держав. Продовольча та екологічна безпека у воєнний і післявоєнний часи: правові виклики для України та світу: тези доповідей учасників Міжнар. наук.-практ. онлайн/офлайн конф. (м. Київ, 16 вересня 2022 р.). Київ: ФОП Ямчинський О.В. 2022. С. 107- 109.

9. Григор'єва Х. А. Публічне адміністрування агробізнесу в умовах війни: правовий аналіз протекційності. Актуальні проблеми держави і права. 2023. Вип. 97. С. 53-65.

10. Григор'єва Х. А. Юридичні особливості аграрних розписок (на матеріалах судової практики). Приватне право в умовах війни: матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 15 листопада 2022 року). Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 866-869.

11. Курман Т. В. Правові засади грантової підтримки агробізнесу як напряму державної аграрної політики України в умовах воєнного стану. Порівняльно-аналітичне право. 2023. № 3. С. 219-223.

12. Харитоновна Т. Є., Григор'єва Х. А. Продовольча безпека в умовах воєнних конфліктів сучасності: правовий досвід іноземних держав. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 2. С. 287-291.

13. Харитоновна Т. Є., Григор'єва Х. А. Публічне адміністрування у сфері агробізнесу: модний тренд чи принципово нова юридична ідея? Актуальні проблеми земельного, аграрного та екологічного права в умовах сучасних викликів і загроз: матеріали круглого столу (Харків, 12 травня 2023 року) / за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2023. С. 142-146.

11.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

www.president.gov.ua – Президент України

Законодавча влада

www.rada.gov.ua – Верховна Рада України

www.ombudsman.kiev.ua – Уповноважений Верховної Ради з прав людини

Виконавча влада

www.kmu.gov.ua – Кабінет Міністрів України

www.minjust.gov.ua - Міністерство юстиції України

Судова влада

www.scourt.gov.ua – Верховний Суд

www.ccu.gov.ua - Конституційний Суд України

Інші державні органи

<https://www.gr.gov.ua> – Офіс Генерального прокурора

Рекомендовані науково-аналітичні ресурси

www.niss.gov.ua – Національний інститут стратегічних досліджень

<http://parlament.org.ua/> - Лабораторія законодавчих ініціатив

<http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського

**Асистент кафедри міжнародного,
конституційного та адміністративного
права**

Віталій ГОНДУРАК